



Op weg naar het nieuwe Stadionplein

In deze bijlage worden de hoofdpijnen uiteengezet van het concept Investeringsbesluit voor het nieuwe Stadionplein



In essentie is het Stadionplein de afgelopen tachtig jaar niet veranderd. Nog altijd is het een open vlakte die hoofdzakelijk gebruikt wordt als parkeerterrein. Het stadsdeel heeft in 2005 een Programma van Eisen opgesteld om te komen tot een nieuw plein voor buurt en stad.

Het Stadionplein is in zijn huidige vorm in 1928 ontstaan als parkeerveld voor het Olympisch Stadion. Sinds die tijd is de omringende stad drastisch veranderd, maar is het Stadionplein in essentie dezelfde parkeervlakte gebleven. Een vlakte die niet goed als plein werkt omdat een duidelijke begrenzing en programmering ontbreken. Het Stadionplein ligt op een belangrijke plek, bij een geliefde woonbuurt en aan een van de entrees tot de stad. Het is een gebied met een rijke cultuurhistorie, niet in het minst door de ligging bij het Olympisch Stadion, en een grote dynamiek mede onder invloed van de ontwikkeling van de

Zuidas. Het gebied kent verschillende stedenbouwkundige systemen en wordt doorsneden door belangrijke verkeersaders. Kortom, het is een plek die vraagt om het best denkbare plein. De laatste ontbrekende schakel in de ontwikkeling van het Olympisch Gebied. Een nieuw plein voor Amsterdam, dat leeft én dat toch ook rust brengt voor de buurt.

Entree voor de stad

De stad Amsterdam kent een lange traditie van belangrijke pleinen aan de stadspoorten. De afritten van de A-10 vormen nu de toegangen tot de stad. De Amstelveenseweg met daaraan het

Stadionplein is daarmee al jaren een van de hoofdentrees van de stad. Als entree van de stad is het daarom belangrijk dat het Stadionplein een open relatie houdt met de Amstelveenseweg. Anderzijds heeft het plein ook een belangrijke buurtfunctie. Temidden van het toenemende verkeer en in de onmiddellijke nabijheid van de grootstedelijke ontwikkeling aan de Zuidas moet het plein meer beschutting en intimiteit gaan bieden. Het ontwerp van het Stadionplein heeft de opdracht deze twee schijnbaar tegenstrijdige condities in zich te verenigen. Bureau OMA (Office for Metropolitan Architecture) is door het stadsdeel in 2006 geselecteerd om het ontwerp voor het nieuwe Stadionplein te maken. Zij hebben dit gedaan via een intensieve dialoog met bewoners, ondernemers en instellingen uit het gebied.

Drie pleinen, een park, drie gebouwen

Het nieuwe Stadionplein

Er komen straks drie pleinen en een park, gecreëerd door drie gebouwen. In het ontwerp heeft bureau OMA een nieuwe balans gevonden tussen de bestaande, monumentale gebouwen enerzijds en de hedendaagse eisen aan een bruikbare en betekenisvolle stedelijke ruimte anderzijds.

Het nieuwe Stadionplein is een plein met een aantrekkelijk verblijfsklimaat, duidelijke wanden en functies die het plein leven brengen, zoals winkels en grand cafés met terrasjes. Openbare ruimte en gebouwen vormen een sterke eenheid. De drie bouwblokken vormen het nieuwe Stadionplein en voegen

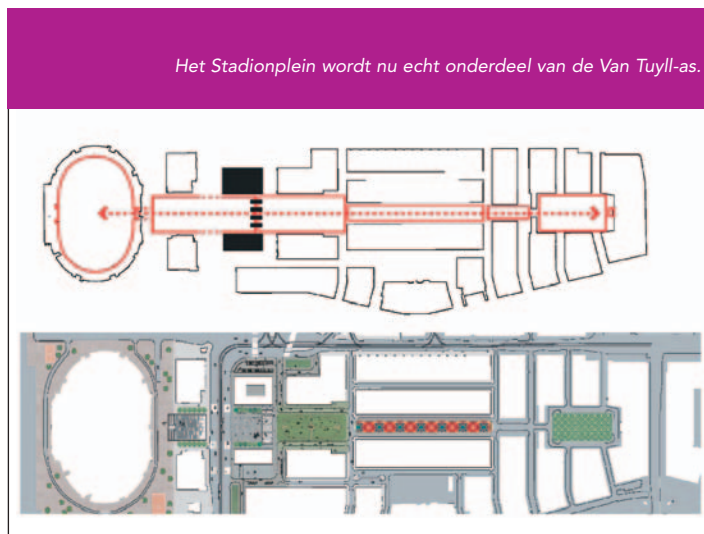
er leven aan toe. Samen met het plein vóór het Stadion worden beide pleinen even groot als de ruimte van de gehele Dam aan weerszijden van het Damrak.

Cruciaal is de toevoeging van het cultuurgebouw. Het scheidt én verbindt de intieme atmosfeer van het straks nog veel groenere Van Tuylpark en het meer levendige, stedelijke nieuwe Stadionplein bij de Amstelveenseweg. Een mooi aspect is het doorzicht door het gebouw richting Olympisch Stadion en Marathontoren. De toren is overigens niet alleen zichtbaar voor mensen die over de as richting het stadion lopen. Ook vanaf het Stadionplein, het noordplein en het zuidplein en rijdend over de Amstelveenseweg is de toren te zien. De drie gebouwen samen vormen de openbare ruimte en geven vorm aan de entree tot de stad. Ze creëren ook een eenheid met de drie volumes aan de overzijde van de Amstelveenseweg: de twee Citroëngebouwen en het Olympisch Stadion. Hierdoor ontstaat er een heldere en logische structuur in het gebied. Het Stadionplein wordt weer verbonden met het Olympisch Stadion.

Schetsontwerp Stadionplein



Het Stadionplein wordt nu echt onderdeel van de Van Tuyl-as.



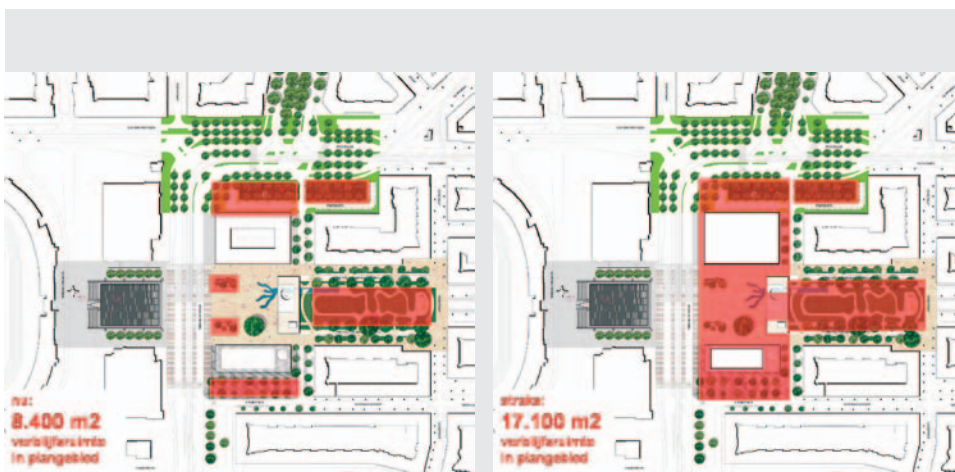
Het cultuurgebouw

Op het nieuwe Stadionplein biedt de overgang tussen het stedelijke plein en de parkachtige ruimte van het Van Tuylpark bijzondere mogelijkheden. Door het cultuurgebouw op deze plek te positioneren wordt een ontwerp-middel van Berlage opnieuw toegepast: de opeenvolging van 'kamers' aan een as wordt uitgebreid met nieuwe 'kamers'. Het gebouw is een filter tussen park en stadsplein, het maakt van het park een beschutte ruimte zonder daarbij de zicht-as op het Olympisch Stadion en de Marathontoren af te sluiten. Deze zicht-as wordt gehandhaafd met een opengewerkt cultuurgebouw of een gebouw dat in de hoogte is gebouwd, zodat er onder doorgekeken kan worden. In het gebouw met een uitdagende vorm kan een bijzondere

publieksfunctie het plein een extra uitstraling geven, zowel overdag als 's avonds, door de week en in het weekend. Het biedt de mogelijkheid om een klein openluchttheater toe te voegen op de trappen of een balkon in het gebouw. Doordat het is opgetild, creëert het cultuurgebouw ook bij minder goed weer gebruiksmogelijkheden voor het plein. Het cultuurgebouw is een antwoord op het Olympisch Stadion en schept daarmee eenheid tussen beide onderdelen aan weerszijden van de Amstelveenseweg. Deze eenheid is een van de belangrijkste opdrachten die bewoners en de raad aan het Schetsontwerp hebben meegegeven.

Van parkeren naar verpozen

Het doel van het stadsdeel is om op deze plek het best denkbare plein te krijgen, recht tegenover het enige Olympisch Stadion dat Nederland (vooralsnog) rijk is. Het Stadionplein gaat met dit plan van parkeren naar verpozen. De totale openbare verblijfsruimte wordt meer dan verdubbeld, van 8.400 m² nu naar 17.100 m² straks. Het Stadionterrein, met onder andere het voorplein voor het Olympisch Stadion, en het Park Schinkeleilanden zijn hier nog niet in meegerekend. De openbare verblijfsruimte in het plangebied neemt niet alleen toe, maar wordt ook veel logischer verbonden, en krijgt meer kwaliteit en uitstraling. Daarmee worden de kwaliteiten van de buurt én van het Olympisch Gebied versterkt: plek van ontmoeting, olympische energie, ontmoeting van sport en cultuur.



Plein stuurt gebouw

Een zorgvuldige vergelijking met de schaal en het functioneren van andere pleinen hebben ertoe geleid dat het nieuwe Stadionplein gevormd wordt door een noordelijk en een zuidelijk bouwblok. Het nieuwe plein zal door zijn maatvoering, beschutting en ligging op de zon een aangename plek zijn om te 'verpozen'. Beide blokken hebben in de plint (op het niveau van de straat) publieksfuncties die zich nadrukkelijk op het plein richten. Een te eenzijdig commercieel programma in de plint is niet wenselijk. Cultuur, onderwijs en sport moeten nadrukkelijk een plek krijgen op het plein. Het plein heeft dit nodig om daadwerkelijk als prettige ruimte te functioneren. Een boekenmarkt, streekmarkt of een markt voor brocante toevoegen aan de bestaande warenmarkt zou goed passen in het beeld van het nieuwe plein. Dit genereert een eigen publiek en brengt leven op het plein.

Het noordelijke bouwblok functioneert als een 'meerpaal', waaromheen alle verkeersstromen op een vanzelfsprekende manier afgewikkeld worden. Het gebouw kan allerlei soorten functies aan. De relatie met de Amstelveenseweg vanuit het noorden wordt gelegd met het doortrekken van de zichtlijn door het bouwblok. De diepte van het noordelijk blok maakt het mogelijk om in de kern nog aanvullende parkeerruimte op te nemen. Op de verdiepingen komen woningen met een eigen binnentuin.



Het zuidelijk blok 'maakt' zowel het nieuwe Stadionplein als het nieuwe zuidplein voor de buurt. Met de andere twee bouwblokken brengt het de eenheid aan met het monumentale ensemble van Olympisch Stadion en Citroëngebouwen aan de overzijde van de Amstelveenseweg. Ook in het zuidelijk blok bevinden zich in de plint van het

gebouw aan weerszijden publieksvoorzieningen, commercieel en maatschappelijk. Dit blok kan verder plaats bieden aan een hotel. In het zuidelijk blok bevindt zich eveneens de autotoegang naar de ondergrondse parkeergarage. De garage gaat twee lagen ondergronds en wordt gecombineerd met een nieuwe supermarkt voor de buurt.



Zuid- en noordplein

Door de opzet van het Stadionplein en de bijbehorende gebouwen ontstaan naast het nieuwe Stadionplein en het Van Tuylpark nog twee nieuwe pleinen: het zuid- en het noordplein.

Ten zuiden van het zuidelijke bouwblok verbreedt de straat zich waardoor er een extra openbare ruimte ontstaat met diverse inrichtingsmogelijkheden. Deze ruimte kan zich ontwikkelen tot een aantrekkelijk buurtplein, met forse bomen. Hier zijn op bescheiden schaal terrassen mogelijk, aangevuld met publieksvoorzieningen aan deze kant van het gebouw.

Met het nieuwe gebouw in het noorden ontstaat een duidelijk begrensd verkeersplein. Hier komen veel assen en structuren samen. Deze ruimte blijft open in verband met de 'Schinkelreservering'. Hier worden zoveel mogelijk bomen geplant, in aansluiting op de groene sfeer van de Amstelveenseweg ten noorden daarvan. Het contrast met het dominante verkeer wordt op die manier maximaal.





Essentie van het Schetsontwerp

Het Stadionplein een kwartslag draaien én de kwaliteit van de Van Tuyll-as verbeteren. Die twee ingrepen vormen samen de essentie van het Schetsontwerp. Daardoor kan uiteindelijk een veel rustiger, parkachtig deel worden toegevoegd aan het nieuwe Stadionplein.

Kwartslag draaien

Als eerste ingreep heeft bureau OMA ervoor gekozen het Stadionplein een kwartslag te draaien. Deze draaiing heeft een aantal belangrijke voordelen. De korte zijde van het plein komt op deze manier aan de Amstelveenseweg te liggen, waardoor de verkeersoverlast beperkt wordt. Ook gaat het plein door de draaiing veel nadrukkelijker onderdeel uitmaken van de zogenoemde Van Tuyll-as naar het Olympisch Stadion. Het stadion en het gebied tussen de twee Citroëngebouwen horen straks – ruimtelijk gezien - bij het Stadionplein aan de andere zijde van de Amstelveenseweg. Het plein gaat daarvoor nog duidelijker functioneren als entree van de stad. De entree is in deze opvatting geen poort, maar eerder een vestibule op de schaal van de stad. Vanaf de Amstelveenseweg gezien is



het een overgangsruijme, die voorbijgaand verkeer even doet vertragen en direct zicht biedt op het ensemble van het stadion en het Stadionplein. Het nieuwe Stadionplein zelf biedt voldoende ruimte om te verpozen. Hoewel het plein ruimtelijk gezien de Amstelveenseweg oversteekt, kunnen de dagelijkse functies zich beperken tot het Stadionplein zelf. Uiteraard speelt de oversteekbaarheid van de Amstelveenseweg daarbij een belangrijke rol. Bureau OMA heeft een voorstel gemaakt voor een brede oversteekplaats, in samenhang met een reorganisatie van de tramhaltes in de middenstrook.

Verbeteren kwaliteit Van Tuyll-as

Als tweede ingreep heeft OMA ervoor gekozen om het deel van de Van Tuyll-

as dat aansluit op het Stadionplein op te waarderen. Hiermee wordt aan het stedelijke plein een veel rustigere en parkachtige ruimte gekoppeld. Deze samensmelting wordt mogelijk gemaakt door een doorgaande weg uit het gebied te halen en het profiel van de overige wegen te versmallen. Het Van Tuyll-park wordt van wand tot wand ingericht. De hekken verdwijnen en het aantal parkeerplaatsen wordt aanzienlijk teruggebracht. De parkeerplaatsen komen terug in de ondergrondse parkeergarage onder het Stadionplein. De speeltuin komt gewoon terug. De bestaande bomen blijven zoveel mogelijk behouden. Door deze bewerkingen neemt de hoeveelheid groen hier met 167% toe, van 2.960 naar 4.950 m².

Inrichting van het plein

De aanliggende bebouwing van het Stadionplein is zo divers dat de inrichting van het plein sober wordt gehouden.

Belangrijk is dat er op het plein een mooie vloer wordt aangelegd die zich voor zo veel mogelijk toepassingen leent. Aangezien het plein boven een parkeergarage ligt, is het niet goed

mogelijk om er bomen te planten. Op één plek is het voorstel een bijzondere voorziening in de garage op te nemen zodat er toch een grote boom op het plein terecht kan komen. Daarnaast wordt een waterbassin voorgesteld dat in het park begint en doorloopt op het plein en daar in een uitwaaiende vorm eindigt. De totale mix van publiekvoorzieningen (cultuur, sport, grand

cafés, restaurants, maatschappelijk, winkels, media, persoonlijke verzorging, et cetera) moet zodanig zijn samengesteld dat er zowel overdag als 's avonds bezoekers zijn op het Stadionplein. Bij maatschappelijke voorzieningen is te denken aan bijvoorbeeld huisartsen, peuterspeelzaal of kinderdagverblijf. De huidige kiosken op het plein kunnen in de oorspronkelijke vorm van de Olympische Spelen van 1928 worden teruggebouwd. Ze kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de gebruiksmogelijkheden van het plein.



Referentiebeelden openbare ruimte.

COLOFON

Uitgave en redactie:
Afdeling Communicatie
Stadsdeel Oud-Zuid
Vormgeving:
Floppy Design
Teksten:
Jeroen Kleijne
Afbeeldingen:
OMA
Druk:
Ecodrukkers Nieuwkoop
Oplage:
6.000
Verspreiding:
Huis-aan-huis in omgeving
stadionplein door Nr. One

De pdf-versie van deze bijlage kunt u downloaden op de website van het stadsdeel:
www.oudzuid.amsterdam.nl

Aan de inhoud van deze bijlage kunnen geen rechten worden ontleend.

BIJLAGE MEI 2007
NIEUWSBRIEF NR.4
STADIONPLEIN

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in het Olympisch Gebied?
Kijk op: www.oudzuid.amsterdam.nl
Bouwen en Bouwprojecten >
Olympisch Gebied